

KIŞ TURİZMİNE BAĞLI OLARAK GELİŞEN BİR KIRSAL YERLEŞME: ÇOBANİSA KÖYÜ(İSPARTA)

Une Implantation Rustique Au Centre De Tourisme Hivernal: La Village De
Çobanisa(Isparta)

Yrd.Doç.Dr.Salih CEYLAN *

Yrd.Doç.Dr.Hilmi DEMİRKAYA **

Özet

Dünyada son yıllarda ekonomik, sosyal, siyasî ve teknolojik gelişmelere paralel olarak, turizm anlayışında da çok önemli değişiklikler gözlenmeye başlandı. Genellikle yaz aylarında belli yörelerde yoğunlaşan ve deniz-kum-güneş üçgeninde gelişen turizm faaliyeti, daha çok alışılmış turizm merkezlerinden uzak, doğa ile iç içe, kırsal kültürleri tanımaya yönelik ve onlarla beraber, çevre ile uyumlu tesislerde, bozulmamış ve temiz bir çevrede yapılan faaliyet olarak ortaya çıkmaya başladı. Eko turizm, sürdürülebilir turizm, kırsal turizm, vbg çok değişik isimlerle anılan bu faaliyetin alanlarından biri de dağ turizmidir.

Dağ turizmi bakımından ülkemiz oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Dağların turizm bakımından önem kazanması ise dağcılık ve kayak sporu sayesinde olmuştur. Bunlardan biri de yeni yeni gelişmeye başlayan Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'dir. Çalışma konumuzu oluşturan Çobanisa Köyü de kış turizmi merkezine ulaşan karayolu üzerinde ve Isparta kentine yaklaşık 18 km mesafede yer alır. Köy, son yıllarda Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezine bağlı olarak gelişen bir turizm faaliyetine sahne olmaktadır.

Bu çalışmada, turizm coğrafyasının inceleme konularından biri olan; turizmin doğal mekânı kullanımı, ilişkiler ve etkileşimler konusunda kış turizmi merkezli gelişen Çobanisa köyünün kırsal turizm (köy turizmi) özelliklerinin tanıtılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kış turizmi, kırsal yerleşme, kırsal turizm.

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Résumé

Dans les dernières années, d'importants progrès ont été vécus dans le domaine du tourisme parallèlement aux progrès vécus à travers le monde sur le plan économique, social, politique et technologique. Une activité touristique, qui s'intensifie en particulier durant la période d'été, dans certaines régions et qui se développe sur le triangle mer-sable-soleil, a apparu destinée à la connaissance de la culture rustique, loin des centres touristiques habituels, comme une activité qui s'effectue dans un milieu propre et vierge, et dans les implantations en harmonie avec la nature. L'un des domaines de cette activité, appelée différemment telle que éco-tourisme, tourisme durable, tourisme rustique est le tourisme de la montagne.

Notre pays possède une potentialité énorme en tourisme de la montagne.. L'importance touristique gagnée par les montagnes est due aux sports de ski et d'alpinisme. L'une d'elle est le Centre Touristique des Sports Hivernaux de la Montagne Davraz. Le village de Çobanisa, qui fait l'objet de notre recherche, se situe sur la route du centre touristique de ski, et à 18 km de la ville d'Isparta. Ce village est la scène, depuis ces dernières années, d'un tourisme qui commence à se développer sur le Centre Touristique des Sports Hivernaux de la Montagne Davraz.

Dans ce travail, nous nous proposons d'étudier les particularités tourisme rustique(tourisme village), l'utilisation de l'espace naturel, les relations et les interactions dans le village de Çobanisa, ce qui fait l'un des domaines de recherche de la géographie de tourisme

Mots-clés:*tourisme d'hiver, agglomération(rural) rustique, tourisme rustique.*

Giriş

Dünyada son yıllarda ekonomik, sosyal, siyasî ve teknolojik gelişmelere paralel, sürdürülebilir kalkınma ve turizm anlayışında da çok önemli değişiklikler gözlenmeye başlandı. 1980'lerden beri artan bir şekilde turizm sektöründeki, doğayı bozucu gelişmeler ve bunların ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar uluslar arası konferans ve sempozyumların ana temasını oluşturmuş, sürdürülebilir turizm ilkelerine bağlı kendi geleceğini tehdit etmeyen yeni turizm politikaları ve stratejileri oluşturulması ve uygulanması yönünde girişimler başlatılmıştır. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu 2002 yılını Uluslararası Eko turizm yılı ilan etmiştir. "2002 Uluslar arası Eko turizm Yılı" etkinlikleri kapsamında 19-22 Mayıs 2002'de Birleşmiş Milletler Çevre Programı önderliğinde Dünya Eko turizm Zirvesi Quebec'te toplanmıştır. Zirvede eko turizm etkinliklerinin sürdürülebilir turizm kapsamında gelişmesine yönelik bir hazırlık ortamının oluşturulması amaçlanmıştır. Eko turizm, sürdürülebilir kalkınmanın bir parçası olarak ele alınmış ve az gelişmiş bölgelerdeki yoksullukla mücadelede ve kalkınmada bir çözüm olarak öne sürülmüştür (Lee et al., 1998:40-47).

Sürdürülebilir turizm denildiğinde akla ilk gelen turizm türü eko turizmdir. Eko turizm, doğal ve kültürel kaynakları temel alan ve bunları tahrip etmeyen küçük ölçekli bir turizm türüdür ve kitle turizmini reddeder (Soykan, 2002:158). Eko turizm, turistlerin gittikleri ülkeyi gerçek doğal ortamında, yerel yaşam biçimleriyle birlikte yaşayarak tanıması, yeni bilgi ve deneyimler edinmesini sağlamaktadır. Uygulandığı yörelerde, turizmi planlı, ölçülü, yerel idarelerin kontrolü altında, çevreye saygılı ve yavaş geliştiren bu turizm şekli, yeni yapılanma yerine, mevcut yapıların (köy, çiftlik, yayla evleri vb.) yeniden kullanımını teşvik eder ve yöresel ekonomik uğraşları (tarım, el sanatları vb.) korur ve geliştirir(Doğaner,1996:36). Bu bağlamda ülkemiz turizminin gündeminde son yıllarda ağırlıklı yer tutmaya başlayan konuların başında çevrenin korunması, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir bir turizm anlayışıyla kullanımı bir kavram olarak benimsenmeye başladı.

Ülkemizde turizm hareketleri, genellikle kıyı kesiminde yaz aylarında yoğunlaşan ve deniz-kum-güneş üçgeninde gelişen turizm faaliyeti olarak önem kazandı. Kıyıların yoğun turizm faaliyetine sahne olması beraberinde çok değişik sorunları da ortaya çıkardı. Bu sorunlar ve tatil anlayışındaki değişimler ile turizm anlayışı, alışılmış turizm merkezlerinden uzak, doğa ile iç içe, kırsal kültürleri tanımaya yönelik ve onlarla beraber, çevre ile uyumlu tesislerde, bozulmamış ve temiz bir çevrede yapılan faaliyet olarak ortaya çıkmaya başladı. Eko turizm, sürdürülebilir turizm, kırsal turizm, vb gibi çok değişik isimlerle anılan ve bugün hala tanımını üzerinde tam bir uzlaşmaya varılmadığı en yetkili otoritelerce de kabul edilen bu faaliyet, Turizm Bakanlığı tarafından; yayla turizmi, ornitoloji (kuş gözleme) turizmi, foto safari, akarsu sporları (kano-rafting) çiftlik turizmi, botanik (bitki inceleme) turizmi, bisiklet turları, atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, dağ turizmi ve doğa yürüyüşü, botanik (bitki inceleme) gibi başlıklar altında değerlendirilmektedir. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planınının 1586. maddesinde yer aldığı gibi "turizmin mevsimlik ve coğrafi bölgelere dengeli dağılımını sağlayarak, dış pazarlarda turist tercihlerindeki değişimi de dikkate alarak yeni alternatif alanlar yaratmak

amacıyla; kış turizmi, dağ turizmi, termal turizm, sağlık turizmi, yat turizmi, kongre turizmi ve eko turizm gibi alternatif turizm faaliyetlerine yönlendirme” büyük önem taşımaktadır.

Türkiye; dağları, ormanları, yaylaları, gölleri, akarsuları, flora ve faunası, mağaraları, kanyonları, ilginç jeolojik oluşumları, kültürel mirası ve otantik kültürleri bakımından Akdeniz Havzası kıyısı Avrupa ülkeleriyle kıyaslanamayacak bir zenginliğe sahiptir (Cengiz, 2002). Bütün bu zenginlikler ülkemizi eko turizm faaliyetleri bakımından çekici ve ayrıcalıklı bir ülke konumuna getirmektedir. Bu potansiyelin önemli bir bölümünü de dağlık alanlar meydana getirmektedir.

Günümüzde dağcılık, nispeten serüven yönü de bulunan, özel bilgi, beceri ve önceden hazırlıklar yapılmasını gerektiren, turistik yönü ağır basan “sportif bir faaliyet” durumuna gelmiştir (Doğanay, 1989:165). Özellikle 1992 Rio çevre zirvesine kadar dağlar ve dağlık alanlarla ilgili çalışmalar ve uluslar arası yaklaşımlar oldukça azdı. Ancak 1992 Rio çevre zirvesinin önemli ürünlerinden biri olan “gündem 21’in 13. bölümü “sürekli ve dengeli dağ yönetimi” başlığını taşımaktadır. Bu açıdan bu zirveyi dünya dağları için bir dönüm noktası olarak kabul etmek gerekir (Gönençgil ve Güngör, 2002:38). Dağların ilk olarak turizme açılması sportif etkinliklerden dağcılık ve kayak sporu sayesinde olmuştur. Dağcılara ulaşım, konaklama, ağırlama ve rehberlik gibi hizmetlerin verilmesi alpinizm olarak adlandırılan turizm çeşidini, dağların kayak sporuna uygun alanlarının konaklama, ağırlama ve eğlence tesislerinin yardımıyla kayak merkezine dönüşmesi kış turizmini ortaya çıkarmıştır (Doğaner, 2001:176).

Kış turizmi, kar yağışına bağlı olarak dağların kar alabilen yükselti kuşağında sporun(kar kayağı) ağırlık kazandığı bir turizm çeşididir (Doğaner, 2001:178). Kar yağışı ve karın yerde kalma süresiyle birlikte, eğim, bakı gibi coğrafi etkenlerin uygunluğu ölçüsünde yapılan kış turizmi (kayak turizmi), genel olarak sonbaharın sonundan ilkbaharın başına kadar dağlarda gerçekleştirilen bir turizm çeşididir (Gönençgil ve Güngör, 2002:40). Kış turizmi ile başlayan bu ilgi son yıllarda alternatif turizm olanakları nedeniyle çok çeşitlenmiş ve dağlık alanlar insanlar için cazibe alanları olmayı sürdürmüştür. Özellikle Uludağ(Doğaner,1998) ve Saklıkent(Antalya) Kayak Merkezi(Doğanay ve Zaman,2002:157) gibi kış turizminin yanı sıra alternatif turizm olanaklarının oldukça zengin olduğu yöreler, önemli cazibe merkezleri durumundadır.

Dağ turizmi ve dağ sporları olguları içerisinde sürdürülen turizm ve spor hareketlerinin en ağırlıklı bölümünü “Kış Turizmi” ve “Kış Sporları” oluşturmaktadır. Kış turizmi ve Kış Sporları Merkezleri, bünyesinde turizm ve spor hareketleri ile bunlara bağlı diğer yan uğraşlara ve ilişkilere olanak veren kendine özgü yapısal ve dokusal özellikleri bulunan yerleşim merkezleridir (Ülker, 1987:144). Bugün 20’ye yakın dağlık alanımız kış sporları turizm merkezi durumunda olup bunlardan biri de yeni yeni gelişmeye başlayan Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi’dir. Çalışma konumuzu oluşturan Çobanisa köyü de Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi ulaşım güzergâhı üzerinde yer alması nedeniyle turizm ile yeni tanışan ve kış turizmi sayesinde kırsal turizmin bir alt türü olan köy turizminin yeni yeni gelişmeye başladığı bir yerleşmedir. Bu çalışmanın hazırlanış amacı, turizm coğrafyasının inceleme konularından biri olan; turizmin doğal mekânı

kullanımı, ilişkiler ve etkileşimler konusunda kış sporlarına bağlı olarak gelişen Çobanisa köyünün eko turizm (kırsal turizm-köy turizmi) özelliklerinin tanıtılmasıdır.

Konum Özellikleri ve Ulaşım Durumu

Çobanisa Köyü(Fotoğraf 1), Isparta kentinin doğusunda ve kent merkezine yaklaşık 18 km uzaklıkta yer alır (Şekil 1). Köy, Davraz Dağı'nın kuzey batısında ve bu dağlık alanın devamı görünümündeki tepelik alanın batı kesiminde ve 1250–1300 m yükselti kuşağı arasında yer alır(Şekil 2).

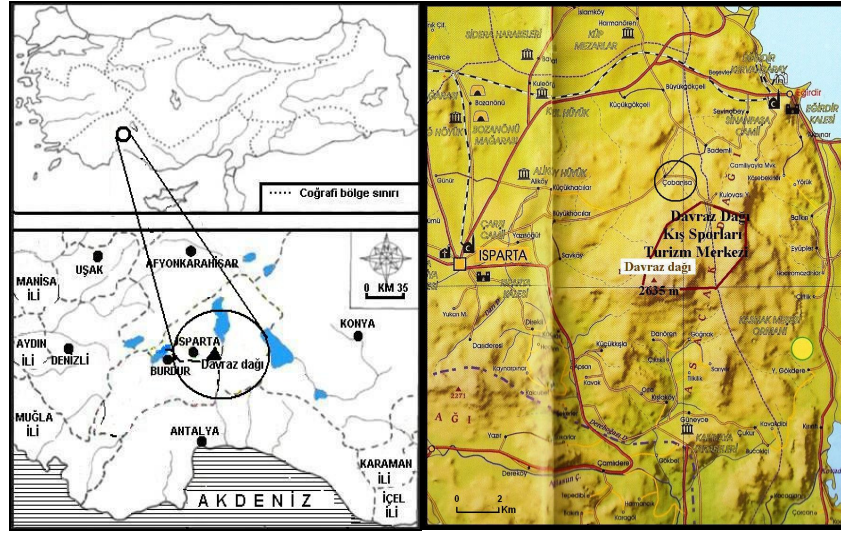

Fotoğraf 1. Çobanisa köyünden bir görünüm.

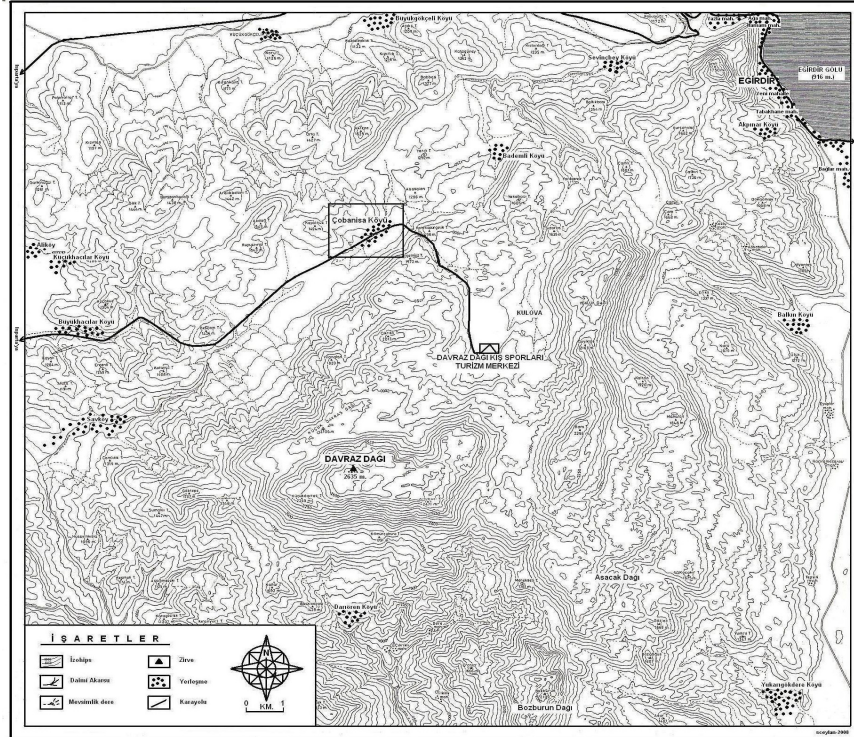
Davraz Dağı ve Çobanisa köyü karayolu ulaşımında gerek mesafe ve gerek yol standartları bakımından iyi durumdadır. Isparta ve Eğirdir'den (Büyükgökçeli köyü) Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezine* olan ulaşım, Çobanisa köyü içinden geçen karayolu ile sağlanmaktadır. Turizm merkezi Isparta kent merkezine 26 km, Çobanisa köyüne ise 18 km uzaklıktadır. Eğirdir İlçe Merkezi turizm merkezine 30 km, Çobanisa köyüne 22 km uzaklıktadır. Çobanisa Köyü ve Davraz Dağı Antalya'ya yaklaşık 150 km, Ankara'ya 450 km, İzmir'e 420 km, İstanbul'a 650 km mesafededir.

* Isparta Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi, 17.02.1995 tarihinde Turizm Merkezi olarak ilân edilmiştir

Kış Turizmine Bağlı Olarak Gelişen Bir Kırsal Yerleşme: Çobanisa Köyü(Isparta)

Şekil 1. Araştırma sahasının lokasyon haritası.

Şekil 2. Araştırma sahasının topografya haritası.

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi ve Çobanisa köyü, karayolu ulaşımı gibi havayolu ulaşımı bakımından da oldukça elverişli bir konuma sahiptir. Süleyman Demirel Havaalanı, turizm merkezine 55 km Çobanisa köyüne ise 47 km uzaklıktadır. Antalya Atatürk Hava Limanı turizm merkezine yaklaşık 130 km, Çobanisa köyüne 122 km uzaklıktadır.

Demiryolu hattının Isparta ve Eğirdir'e kadar uzanması nedeniyle turizm merkezi ve Çobanisa köyü demiryolu ulaşımı bakımından da oldukça elverişli bir konuma sahiptir. Isparta Garı'nın turizm merkezine olan uzaklığı 30 km, Çobanisa köyüne olan uzaklığı ise 22 km.dir. Eğirdir Garı'nın turizm merkezine olan uzaklığı 29 km, Çobanisa köyüne olan uzaklığı ise 21 km dir. Araştırma sahası havayolu ve demiryolu gibi alternatif ulaşım olanaklarına sahip olmasına rağmen, gerek Çobanisa köyüne ve gerekse turizm merkezine olan ulaşımında genellikle karayolu tercih edilmektedir. Yol standartları iyi düzeyde olan Çobanisa köyü ve Davraz Dağı, gerek Isparta kent merkezine ve gerekse Eğirdir ilçe merkezine ve çevre köylere asfalt yolla bağlantılıdır. Kayak merkezi ve köye ulaşımında genellikle özel araçların kullanılması tercih edilse de, kayak sezonu(Aralık-Mayıs)süresince şehir içi belediye otobüsleri ile de ulaşılabilir.

Çobanisa köyünün, Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'ne olan yakınlığı ve turizm merkezine ulaşımında kullanılan karayolunun köy yerleşmesinin içinden geçmesi nedeniyle kış turizmine bağlı olarak kırsal turizmin gelişmesi için oldukça elverişli koşullara sahiptir.

Doğal Çevre Özellikleri

Davraz dağı kütlesi, bazen tabaka, bazen masif görünümlü üst Mesozoyik yaşlı kireçtaşlarından oluşmuştur Davraz dağı kütlesi blok faylanmalarla meydana gelmiş bir horsta tekabül eder. Sahanın büyük bir kısmı, Mesozoyik-Tersiyer yaşlı karstik aşınmaya çok elverişli kalker arazisi ile kaplıdır. Yeşil kayalar grubunu teşkil eden serpantinler, dağın özellikle kuzey kısmında, Bademli, Çobanisa ve Kösebekir köyü çevrelerinde ortaya çıkmaktadır(Ardos, 1977).

Çobanisa köyü, Davraz(2635 m) ve Küçük Davraz Dağı'nın kuzeyinde ve bu dağlık alanın devamı durumundaki Yılanalan tepe (1820 m), Çıkrıklı Tepe (2013m) İtgelmez tepe (1572 m.), Karasüpürgelik tepe(1496 m), Abasalan tepe(1296 m) ve Kayalıkuz tepe(1494 m) ile çevrilidir.

Isparta meteoroloji İstasyonunun uzun yıllık(1975–2006) verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 12,0 °C kadardır. Yıllık yağış miktarı ise 514,7 mm kadardır. Yıllık ortalama kar yağışlı gün sayısı 18,3 gün, karla örtülü gün sayısı ise 18,6 kadardır. Böylece yılın 6 ayı kar yağışlı geçmekte ve karın yerde kalma süresi daha uzun olmaktadır*. Isparta, Thorntwaite metoduna göre C1 B2 S2 b4 rakamlarıyla ifade edilen az

* DMİ, Araştırma ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı verileri, 19.02.2008.

nemli, mezotermal(orta sıcaklıkta), su fazlası kış mevsiminde çok fazla, deniz tesirine yakın tali bir iklim tipini gösterir(Ceylan,2006).

Araştırma sahası güneyinde Davraz Dağı'ndan kaynağını alan ve bütün mevsim akış gösteren tek dere Sav deresidir. Darıören, Çarıklı, Çukurköy ve Sevinçbey dereleri yağışlı mevsimde akış gösteren mevsimlik derelerdir. Tepelik alanların yaklaşık 1800 metrelere kadar olan kesimleri başta kermez meşesi olmak üzere bodur bir çalı topluluğu ile kaplıdır. Bu yükseltilerden sonra ardıc ve karaçam toplulukları dağılıp göstermektedir. İnsanların yoğun kullanımı sonrasında köy çevresindeki bitki örtüsü büyük ölçüde tahrip edilmiştir.

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi

Isparta kent merkezine 26 km mesafede yer alan ve bir bölümü 17.02.1995 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararıyla Turizm Merkezi olarak ilân edilen Davraz Dağı'nda, kış turizmi ile ilgili alt yapı çalışmaları kayak evinin yapımı (Isparta İl Özel İdare Müdürlüğü) ile başlamış ve tesis 1997 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. Bu gün özel bir şirket tarafından işletilen kayak evi (Selene Otel), 62 yatak ve 150 kişi kapasiteli restoranı ile turizme hizmet vermektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tahsisli ve özel bir şirket tarafından inşa edilen 280 yatak kapasiteli ve 4 yıldızlı Davraz Sirene Otel de 2005 yılı Aralık ayında turizme açılmıştır(Ceylan ve Demirkaya, 2007:30).

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi'nde; iki adet telesiyej (1.hat uzunluğu: 1211 metre–1670–1960 metreler arası ve saatte 1000 kişi taşıma kapasiteli; 2. hat uzunluğu: 936,6 metre–1965 – 2150 metreler arası ve saatte 1000 kişi taşıma kapasiteli), bir adet teleksi (T-bar) 624 metre uzunluğunda (1950 – 2150 m arası) ve saatte 800 kişi taşıma kapasiteli ve 2 adet babylift (300 metre uzunluğunda) hattı kış turizmine hizmet vermektedir. Kuzey Disiplini, Alp Disiplini, Tur Kayağı, Snowboard, Tele Mark yapılabilen merkezde, kayak mevsimi Aralık-Nisan ayları arası olup kar kalınlığı 50-200 cm arasında değişmektedir.

Kış Turizmi ve Çobanisa Köyü

Türkiye'de dağ turizminin ve onun en etkin bir kolu olan kış turizminin dışa dönük özelliklerinin yanı sıra, iç turizme dönük boyutlarının giderek çok daha önem kazanmaya başladığı görülmektedir.

Yaz mevsimi tatil yapma ve dinlenme alışkanlığı kazanan insanlar, ağır kent yaşamı ve kış koşullarından kurtulmak, çevre sorunları ve kirli hava ortamını değiştirmek amacı ile kış mevsimi de tatil yapma ve dinlenme gereksinmesi duymaya başlamış ve bu hareketlerin yöneldiği odak noktalarını ise dünyada olduğu gibi Türkiye'de de "Kış Turizmi" ve "Kış Sporları" merkezleri olmaya başlamıştır. Özellikle son yıllarda Türkiye'de gelişen otomotiv endüstrisine bağlı olarak özel arabalı insan sayısının artması, hafta sonu tatillerinin iki güne çıkması ve tüketim gücündeki artışlar nedeni ile yaz turizmine katılım yanında "kış turizmine" katılımlar da hızlanmaktadır (Ülker, 1987:148).

Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi son yıllarda kış turizmi açısından tercih edilen yerlerden biri haline gelmiştir. Kış turizm merkezine ulaşan karayolu üzerinde yer

alan Çobanisa köyü de konumunun sağladığı avantajlar nedeniyle kış turizmine bağlı olarak gelişen bir kırsal turizme (köy turizmi) sahne olmaktadır. Ancak bu durum henüz köyün göç vermesini önlemede yeterli olamamakta ve Çobanisa köyü nüfusu sürekli azalma eğilimi göstermektedir(Tablo 1). Nitekim 1960 yılında 279 kişi kadar olan nüfus 1970 yılında 285 kişi ve 1980 yılında da 302 kişiye yükselmişse de bu tarihten sonra sürekli olarak azalmaktadır. 1990 yılında 273 kişi, 2000 yılında 257 kişi olan köy nüfusu 2007 yılında yapılan adrese dayalı nüfus tespitine göre 228 kişiye gerilemiştir.

Çobanisa köyünün geçim kaynağı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. 10 bin küçükbaş (7500 keçi, 2500 koyun) ve 150 kadar da büyükbaş hayvan beslenmektedir. Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi köyün sürekli olarak göç vermesinde; tarım alanlarının yetersizliği yanında, geçim kaynağı birinci derecede küçükbaş hayvancılık olan köyde koruma alanlarının genişletilmesi, otlak sahalarının büyük bölümünün orman arazisi ilan edilerek koruma altına alınması ve keçi otlatılmasının yasaklanması en önemli nedenlerdir. Son yıllarda kırsal turizme(köy turizmi) yönelik çalışmalar ve köy halkının yavaş da olsa turizme yönelmesiyle birlikte göç hareketinin yavaşlayacağı kanaatindeyiz.

Çobanisa köyünde turizm amaçlı ev pansiyonculuğunu geliştirmek amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı ödeneği ve Isparta Valiliği öncülüğünde "Çobanisa Örnek Turizm Köyü Projesi" kapsamında dört eski köy evi restore edilerek 2006 yılı başında turizme açılmıştır(Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. Restore edilerek turizme açılan Davraz dağ evlerinden bir görünüm. Dört eski köy evinden oluşan dağ evleri yörenin doğal ve mimarî özellikleri dikkate alınarak inşa edilmiştir.

Okuryazar oranı % 99 olan köyde, 27 kadar ilköğretim öğrencisi (2007) taşınmaz eğitimle Gökçeli köyü ilköğretim okulunda öğrenim görmektedir. Köy halkından 20 kadar kişi Davraz kayak merkezindeki konaklama ve mekanik tesislerde çalışmaktadır.

Davraz dağ evlerinde genellikle orta ve alt gelir grubundaki kayakçılar konaklamaktadır. Davraz Dağı Kış Sporları Turizm Merkezinde yer alan Sirene ve Selene otelde kalan kayak severler ise kısa bir süre de olsa köy ortamını yaşamak amacıyla akşamları köy evlerine yemeğe gelmektedirler. Köy evleri Isparta ve Eğirdir'den güneybirlik ziyaretçiler dışında yaz mevsiminde hem güneybirlik hem de bir gün konaklamalı ve Antalya bağlantılı tur organizasyonları ile gelenlere de hizmet vermektedir(Fotoğraf 3).

Davraz dağ evleri, Isparta Valiliği Özel İdare Müdürlüğü ve köy muhtarlığının önerileri doğrultusunda yörenin mimari özellikleri dikkate alınarak inşa edilmiştir. İnşaatı 2005 yılı sonunda bitirilmiş olan dağ evleri 2006 yılı başında da turizme hizmet vermeye başlamıştır. Özel bir şirkete 10 yıllığına kiralanmış dağ evleri 12 oda ve 35 kişi kapasitesine sahiptir. Ayrıca köy muhtarının kişisel girişimleri sayesinde kendisine ait 7 odalı bir köy evi de (Davraz pansiyon) turizm amaçlı düzenlenmiştir.

Fotoğraf 3. Davraz dağ evlerinden biri de restaurant olarak hazırlanmış olup iç düzenlemede yöresel özellikler dikkate alınmıştır.

Davraz dağ evlerinin restaurant olarak düzenlenen bölümünde yerli ve yabancı turistlere yöresel yemeklerin yanı sıra; ceviz, yumurta, peynir, pekmez, süt, badem gibi köyde üretilen gıdalar sunulmaktadır. Ayrıca köy halkının bir bölümü de ürettikleri ürünleri köyden geçen karayolu boyunca turistlere ve güneybirlik ziyaretçilere pazarlamaktadır(Fotoğraf 4).

Köy çocuklarının ve gençlerinin kayak sporuna ilgi duymaları ve kayak yapmalarına olanak tanımak amacıyla “Davraz Çobanisa Köyü Kayak İhtisas Kulübü”

kurulmuş ve kulüp tümü köy çocuklarından oluşan 14 lisanslı sporcuya ulaşmıştır. Yerel ve bölgesel düzeydeki yarışmalarda dereceye giren sporcuları bulunan kulüp, çalışmalarını ve yarışmalara olan hazırlıklarını Davraz dağındaki kayak pistlerinde yapmaktadır(Fotoğraf 5).

Fotoğraf 4 Köy halkı ceviz, yumurta, peynir, pekmez, süt, badem vb. köyde üretilen gıdaları, köy meydanında ve karayolu boyunca satışa sunmaktadır.

Fotoğraf 5 Çobanisa Köyü Kayak İhtisas Kulübü kayakçıları Davraz Dağı'ndaki bir çalışmada yerel giysilerle görülmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, köy içinden geçen karayolu boyunca yer alan ve yolun her iki tarafında sıralanan meskenleri “turizm bölgesi” kapsamına almış, Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından imarı hazırlanarak projesi tamamlanmıştır. Projede, “Turizm Tesisleri Yönetmeliği”ne uygun köy pansiyonculuğunu geliştirmenin yanı sıra, otel ve motel gibi konaklama tesislerinin geliştirilmesi ve turizmin hizmetine sunulması amaçlanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Kırsal turizm; doğal çevre, kırsal yerleşme ve yerel ekonomik etkinliklerle bütünleşmiş bir turizm türüdür. Bu nedenle, dünyanın pek çok ülkesinde kırsal turizm kırsal kalkınma aracı olarak görev yapmaktadır. Bizde ise tam anlamıyla gelişmediği/geliştirilmediği için böyle bir işlevi henüz yoktur. Esas olarak kırsal turizm konseptinde eko turizm anlayışı yatar ve o da kitle turizmini reddeder, otantizme büyük önem verir. Kırsal turizm, kırsal mekânlarda pahalı hizmetlere dayanmayan, o yüzden çoğunlukla orta gelirli insanların ya da turizmden “lüks hizmet” beklentileri olmayanların tercih ettiği bir turizm türüdür. Kırsal turizmin ucuzluğu, yerli turist için de bir çekiciliktir. Özellikle çocuklu aileler için pansiyonlar, ucuzluk yanında birçok kolaylıklar getirmekte, orta gelirli aileler köy ürünlerini yerinde satış yöntemiyle ucuza alabilmektedir(Soykan,2002:154,155). Yapılan bu çalışmada Çobanisa köyünde de eko turizm anlayışına paralel bir eko turizmin yavaş da olsa gelişmeye başladığı gözlenmektedir. Davraz dağ evleri genellikle yerli turistler ve doğaseverler tarafından tercih edilmektedir. Yerli halkın, kendi arazilerinde ürettikleri tarım ve hayvansal ürünler köy meydanında kurulan tezgâhlarda satışa sunulmaktadır. Bu durum, aynı zamanda üreticinin hiçbir aracı ile muhatap olmadan kendi ürününü pazarlayabilmesi bakımından önemlidir. Tüketiciler açısından ise satın alacağı ürünü birinci elden ürettiği mekânda satın alabilmenin ayrıcalığını yaşamalarını sağlamaktadır.

Kırlarımızı “kırlara yabancı yapılaşmadan kurtarmak için, ucuz köy pansiyonculuğu ve kır otelciliğinin teşvik edilmesinin, çeşitli etkinliklerin düzenlenmesinin, kısacası kırsal turizmin özendirilmesi ve geliştirilmesinin önemi ve gereği ortadadır (Soykan,2002). Nitekim Çobanisa köyünde köy muhtarının öncülüğünde geliştirilen pansiyonculuk giderek yaygınlaşmaktadır. Pansiyonların inşasında yerel kültüre yabancı unsurlara mümkün olduğu kadar yer verilmemeye çalışılmaktadır. Yeni yapılan ya da önceden ev olarak kullanılırken sonradan pansiyona dönüştürülen konutlar, otantik özelliklerini korumaktadırlar.

Kırsal turizm, sağladığı gelir ve sosyo-ekonomik refah ile kırsal toplumların göçüne engel olmaktadır. Nitekim Avrupa’da kalkınmış ülkelerde dağlık bölgelerin nüfus kaybetmesi sorununa kırsal turizm ile çözüm aranmaktadır. İtalya, Fransa, İspanya, Avusturya gibi ülkelerin bazı kırsal yerleşmelerinde zayıf olan tarım, hayvancılık, ormancılık ekonomileri turizm yoluyla canlandırılmaktadır. Böylece nüfus yerinde tutulabilmektedir (Soykan,2000:21-33). Çobanisa köyünde daha çok orta yaş üstü bireylerin yaşadıkları görülmektedir. Genç nüfus genellikle iş bulabilmek için Isparta, Antalya, Denizli gibi kentlere göç etmiştir.

Kırsal turizmin, nispeten daha ekonomik olması, onu geniş kitlelere yayarken, iç turizme canlılık getirmektedir. Sosyo-ekonomik anlamda bir dizi olumlu etkisi arasında ülkemiz için önde gelen üstünlükleri; kırsal kadına istihdam sağlaması, tarım ve turizmi birleştirmesi, göçü engellemesidir. Öte yandan kırsal turizm, ülkemizde turizmin çeşitlendirilmesi ve on iki aya yayılması, turizmin kıyılardan iç kısımlara çekilmesi ve yerel potansiyelin değerlendirilmesi, kültürel mirasın korunması ve dünyaya tanıtılması gibi ilkelerin benimsendiği, Türk turizmini yeniden yapılandırma çalışmalarında çok önemli işlevleri olacak bir turizm türüdür. Bu bağlamda mevcut köylerimizin kullanımını sağlayacak yönde kırsal turizmin geliştirilmesi daha uygun görülmektedir (Soykan,2002:158). Çobanisa köyünde kış turizmi ve kırsal turizme yönelik yapılan planlamalar çerçevesinde, genç nüfusun çevre illere olan göç hareketinin önüne geçilmesi ve daha önceden köyden göç eden bireylerin tekrar köyelerine dönmesi öngörülmektedir.

Dağlar çevreye karşı duyarlı, doğaya karşı zarar vermemeyi ilke edinmiş eko turizmi seçen turistlere bir çok fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda dağ köyleri turistlere ülkeyi yerel mimari özelliklerin korunduğu ortamlarda, yerel yaşam biçimleriyle tanınmasını sağlayan kırsal turizm için de uygundur (Doğaner,2001:177). Çobanisa köyünde planlanan turizm yatırımları, köyün mimarî ve kültürel dokusu ile uyumluluk göstermektedir.

Dağlar her geçen gün büyük bir hızla büyüyen turizm endüstrisi için önemli bir çekim noktası olmaya başlamışlardır. Diğer yandan hassas dağ ekosistemlerinde turist aktivitelerindeki kitlesel artışlar, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sorun olarak belirmektedir. Merkezi Güney Amerika'da And dağlarında bulunan "Dağ Enstitüsü", dağ ekosistemlerinin sürdürülebilirliği konusunda ve hızla gelişmekte olan uluslararası dağ turizmine bir tepki olarak 13 Nisan-18 Mayıs 1998 tarihleri arasında "Toplum Tabanlı Dağ Turizmi" konulu bir elektronik konferans düzenlemiş ve yaklaşık 500 bireysel katılımcı, yerel toplulukların dağ turizmi planlamasındaki yeri ve önemi özellikle vurgulanmıştır (Karadeniz ve Güneş,2002:24). Ülkemizin özellikle Akdeniz ve Ege sahillerinde doğal ortamı tahrip ve tehdit ederek yapılan turistik tesisler ve ikinci konutlar, henüz Çobanisa çevresinde görülmemekle birlikte, gelecekte olabilecek turizm baskısına karşı planlı hareket edilmesi, kırsal turizm planlamasında yerel halkın görüşlerinin alınması ve planlama sürecine yerel halkın katılımının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Dağ turizmi; kış turizmi, alpinizm, yayla turizmi, eko turizm, kırsal turizm, klimatizm gibi turizm çeşitlerini ve rekreasyonel faaliyetleri içine alan bir turizm çeşididir (Doğaner,2001). Dağ turizminde amaç, sosyal ve ekonomik açıdan yeterince kalkınmamış olan dağlık ve ormanlık yörelerin kalkınmasına katkıda bulunmak ve hızlandırmak ve bu yörelerdeki doğal değerleri ve doğal çevreyi koruyarak kullanmak, turizm mevsimini tüm mevsime yaymak ve turizm çeşitliliğini sağlamaktır (Ülker,1987:150). Çobanisa köyünde, köy muhtarı başta olmak üzere giderek kırsal turizm etkinliklerine yönelik yatırım planlarının uygulamaya konulduğu görülmektedir. Bu bağlamda, köy halkı yöreye sadece kış mevsiminde değil ilkbahar mevsiminde ve yaz aylarında yayla turizmi başta olmak üzere doğal bitkilerden elde edilen ürünlerle kışlık besinlerin hazırlanması, saklanması, el işi ürünlerin hazırlanması ve sergilenmesi gibi kır hayatını yaşayarak turizmi on iki aya yaymayı düşünmektedirler.

Turizm; yerel halkta tüm zenginlikleri koruma bilincini uyandırmakta, kültürel dirilişe destek vermekte, insanları birbirine yakınlaştırmakta, hayat tarzlarını iyileştirmektedir (Soykan,2002:154). Yöreye gelen turistlerin yerel kültüre, doğal bitki ve hayvanlara ve doğal yapıya olan ilgisi, bunların ekonomik getirisi ile birlikte yerel halkta sahip oldukları değerlere yönelik sahiplenme ve koruma bilinci geliştirmektedir.

Ülkemiz turizm politikasının dört ana hedefinden biri; turizmin ulusal ve yerel düzeylerde sağladığı sosyo-ekonomik faydanın en üst düzeye çıkarılması ve halka yaygınlaştırılmasıdır (Özkan,2000:62-84). Yine 2000’li yıllarda Türk turizminde beklenen gelişimin olabilmesi için çevre ve çeşitlendirme politikası çerçevesinde doğal ve kültürel çevrenin değerlendirilmesinde koruma-kullanma dengesinin gözetilmesine dikkat çekilmektedir(Soykan,2002:154). Turizmin kısa vadede sağladığı ekonomik yararın cazibesi ile tarım ve orman alanlarının turistik tesislere dönüştürülmesi yöreyi tehdit edebilecek temel unsurların başında gelmektedir. Avrupalı turistlerin kırsal kesimde tatil tercihlerinin başında doğal alanların çekicilikleri ve bozulmamış ortamlar olmaları, geçmişten izler taşımaları ve sıcak ilişkilerin kurulabilmesi gelmektedir (Soykan, 2000:22). Çobanisa köyüne gelen tatilciler köylülerle birebir iletişim kurabilmekte, ev ziyaretleri yapabilmekte, tarımsal ve hayvansal ürünlerin üretimini yerinde gözlemleyebilmekte, yerel el sanatları yapımını izleyebilmektedirler.

Köylerimizi bilinçli şekilde turizme açmanın çok çeşitli yararları vardır. Bu yararların doğrudan köye etkisi olduğu gibi, bir kısmının köyün yer aldığı bölgeye hatta ülke turizmine ve dolayısıyla da ülke ekonomisine katkıda bulunabilecek derecede, çok yönlü, geniş çaplı olduğu söylenebilir. Sonuçta köy turizmi ile eko turizm birleşmekte, insanların dinlenme ve tatil gereksinimleri hem doğanın içinde ve hem de köyde karşılanmaktadır (Soykan,2000:26). Bu bağlamda, Çobanisa köyü, Antalya, Isparta, Afyon, Konya gibi kentlerde yoğun iş temposu altında çalışan bireylerin hafta sonlarında ya da diğer tatil günlerinde kayak sporu yanı sıra doğa ile iç içe yaşayabilecekleri olanaklar sunmaktadır.

Kırsal turizm, özellikle nüfusun az olduğu(hatta göçlerle boşalmakta olan), ekonomik sıkıntıların yaşandığı dağlık-tepelik iç bölgelerde devreye sokulan bir turizm türüdür. Doğal peyzajın eşsiz güzelliklere sahip olması ve bir takım sportif etkinliklerin uygulanmasına olanak vermesi, hem bu potansiyelin değerlendirilmesini, hem de köylerin kalkınmasını hedef alan uygulamaları gündeme getirmektedir (Soykan,2000:31). Tamamen Çobanisa köyünün gençlerinden oluşan bir kayak takımı, yerel kıyafetleri ile çeşitli kayak turnuvalarına katılmakta olup, yöre halkının kış turizmine olan ilgisini artırmakta ve yörenin tanıtımına büyük katkı sağlamaktadır.

Kırsal turizmin herhangi bir bölgede başlatılmasının esas noktasını, tesadüfler veya kendiliğinden gelişen olaylar değil, bilinçli ve planlı girişimler oluşturmaktadır. Bu demektir ki kırsal turizm bir ekip, bir örgütlenme biçimidir. Örgütlenme kadar önemli olan bir başka nokta, plan, proje ve programlarla bu işin yürütülmesidir (Soykan,2000:32). Bu noktada köy muhtarının gerek örnek pansiyon işletmeleri kurması, gerekse de köy halkını köy pansiyonculuğu ve kırsal turizm konusunda bilinçlendirmeye ve yatırım yapmaya özendirici seminerler düzenlemesi dikkat çekicidir.

Eko turizmde sürdürülebilirlik, yerel halk, yetkili kurumlar, turizm şirketleri ile turistlerin bir araya getirilmesi ve yerel gelişiminin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır (Björk,2000:189-200). Yöre halkının ekonomik durumunun gelişmesin paralel olarak yöreye daha fazla araba vb. fosil yakıt tüketen araçlar girmekte bu da doğal ortamın özelliğini yitirmesine neden olmaktadır. Aynı zamanda, yol kenarlarında piknik yapan insanların bıraktıkları artık malzemeler, doğal ortamın çekicilikleri bakımından olumsuzluklar yaratmaktadır.

Turizmde yerel katılımın sınırlı kaldığı durumlarda turizmin olumsuz etkileri görülebilmektedir. Nitekim Güney-Batı Antalya Turizm Gelişim Projesinde yerel yönetimler turizm gelişme sürecinin tamamen dışında bırakıldıklarından sosyal ve ekonomik yabancılaşmaya yol açmıştır(Eke ve Özdemir,2000:177). Çobanisa köyü, kırsal turizm özelliği taşıdığından buraya büyük küresel yatırımcıların gelmesi beklenemez. Bu nedenle, buradaki turistik tesislerin kurulmasında ve geliştirilmesinde yerli halkın girişimlerinin büyük rolü olacaktır. Yerli halk bu konuda bilinçlendirilmeli ve turizme özendirilmelidir.

Sonuç olarak sosyal ve ekonomik açıdan yeterince kalkınmamış kırsal kesimi dikkate alan projelerin geliştirilmesi; yapılan pansiyonlara ek, ev pansiyonculuğunu geliştirecek ve yörede üretilen her türlü ürünü turizmin hizmetine sunabilecek, yöre halkını turizm konusunda bilinçlendirecek ve eğitecek “köy turizmi (kırsal turizm) yönetim planı”nın oluşturulması, çevreye duyarlı ve planlı bir turizm gelişimi bakımından yararlı olacaktır.

Kaynakça

- ArDOS, M.(1977)**, Eğirdir Gölü Güneyinin Jeomorfolojisi ve Davraz Dağı’nda Pleistosen Buzullaşması. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Sayı: 22, İstanbul.
- Björk, P.(2000)**, “*Ecotourism from a Conceptual Perspective, an Extended Definition of a Unique Tourism Form*”. The International Journal of Tourism Research, 2, 189-200.
- Cengiz, Y.(2002)**, Turizmde Yükselen Değer: Eko turizm. TÜRSAB Ar-Ge Departmanı, Ankara.
- Ceylan, S.(2006)**, Davraz Dağının Biyolojik Çeşitliliği ve Turizm Potansiyeli(673 M-03). S.D.Ü. Araştırma Projeleri, Isparta.
- Ceylan, S.-Demirkaya, H.(2007)**, Davraz Dağı’nın Turizm Potansiyeli Ve Sorunlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.13, Burdur.
- Çavuş, Ş.-Tanrısevdi, A.(2000)**, “*Sürdürülebilir Turizm ve Yerel Ölçekli Bir Sürdürülebilir Turizm Gelişme Modeli Önerisi*”. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl:11, Eylül-Aralık Sayısı, Ankara.
- Doğanay, H.(1989)**, Erzurum’da Kayak Sporuna Turizmi ve Başlıca Sorunları. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları No:55, Erzurum.

- Doğanay, H.-Zaman,S.(2002)**, “Antalya’da Az Tanınan Bir Kış Turizm Merkezi: Saklıken”. Doğu Coğrafya Dergisi, Yıl:7, Sayı:8, Erzurum.
- Doğaner, S.(1993-1996)**, “Köyceğiz - Dalyan Çevresinin Coğrafi Özelliklerinin Turizm Açısından Değerlendirilmesi”. Coğrafya Dergisi, Sayı:4, İstanbul.
- Doğaner, S.(1998)**, “Dağ Turizmüne Coğrafi Bir Yaklaşım: Uludağ’da Turizm”. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı:3, Ankara.
- Doğaner, S.(2001)**, Türkiye Turizm Coğrafyası. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Eke, F.-Özdemir, N.(2000)**, “Turizmin Yerel Toplum Üzerine Etkileri”. Ticaret ve Turizm Eğitimi Dergisi, Sayı: 3, Ankara.
- Gönençgil, B.-Güngör, Y.(2002)**, “Türkiye’de Dağ Turizmi, Potansiyeller, Sorunlar”. Türkiye Dağları I.Ulusal Sempozyumu, 25-27 Haziran 2002, Iğaz, Kastamonu.
- Lee, C. H.-Lee, J. H.-Han, S.Y. (1998)**. “Measuring The Economic Value of Eco Tourism Resources”. The Case of South Korea. Journal of Travel Research, 36 (4): 40-47.
- Mansuroğlu, S.(2006)**, “Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği”. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19(1), Antalya.
- Özkan, H.(2000)**, “Türkiye’nin Turistik Arz Potansiyeli Ve Kapasitesi”. I. Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu (2-3 Kasım 2000), Tebliğ Kitapçığı, İzmir.
- Somuncu, M.(2002)**, “Dünya Dağlar Yılında Dünya’da Ve Türkiye’de Dağ Turizmi”. II. Turizm Şurası Bildirileri I. Cilt, 2002, s:185-192.
- Soykan, F.(1999)**, “Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm”. Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl:10, Mart-Haziran, Ankara.
- Soykan, F.(2002)**, “Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Türkiye”. Türkiye Dağları I.Ulusal Sempozyumu, 25-27 Haziran 2002, Iğaz, Kastamonu.
- Soykan, F.(2000)**, “Kırsal Turizm ve Avrupa’da Kazanılan Deneyim”. Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl:11, Eylül-Aralık, Ankara.
- Turoğlu, H.-Özdemir, H.(2005)**. “Bartın İlinin Eko Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi”. Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:13, Yıl: 10, Erzurum.
- Ülker, İ.(1987)**, “Dünya’da ve Türkiye’de Dağ Turizmi”. Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı 1987, Ankara.
- Yalınkılıç, M. K.-Yenilmezarpa, N.(2005)**, “Türkiye’de Korunan Alanlar ve Eko Turizm”. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, 08-10 Eylül 2005, SDÜ, Isparta.
- www.davrazkayakmarkezi.com, 11.12.2007**
- www.davraz.com, 18.11.2007**
- www.world-tourism.org/abautwto.html, 02.12.2007**
- www.turizm.gov.tr, 11.12.2007**